

Memòria de la professió

Maig 2025

Entrevista a la **Dra. Francesca Pons Pons**

Extensa carrera a l'Hospital Clínic de Barcelona, on va ser cap del Servei de Medicina Nuclear i directora de Docència. A la Universitat de Barcelona va ser catedràtica de Medicina Nuclear i delegada del rector per a institucions sanitàries. Presidenta de les societats catalana i espanyola de Medicina Nuclear i presidenta del *European Board of Nuclear Medicine Fellowship Examination Committee* (UEMS). Presidenta de la Comissió Nacional de Medicina Nuclear del Ministeri de Sanitat.

Per què va decidir estudiar medicina?

La meva resposta a aquesta pregunta serà atípica, ja que no va ser per vocació ni tradició familiar. Els meus pares, malgrat que tots dos varen ser alumnes molt destacats a l'escola, per circumstàncies de la vida no varen poder estudiar, ni tan sols el batxillerat. En el cas del meu pare, perquè procedia d'una família amb pocs recursos econòmics, i el de la meva mare simplement per ser dona. Cal tenir en compte que vivien a Menorca i això encara dificultava més les possibilitats de tenir estudis universitaris.

Des de petita sempre vaig tenir una enorme facilitat per a les matemàtiques, que per a mi eren com un joc. Per aquest motiu, sempre vaig dir que aquesta seria la carrera que estudiaria quan anés a la universitat. No sé el que em devia passar pel cap, però en el moment de matricular-me (tenia disset anys) vaig canviar d'idea i vaig decidir estudiar medicina.

Els primers anys d'escola

Quina Facultat de Medicina va estudiar? I com era l'ensenyament?

Vaig iniciar la carrera universitària l'any 1976 i en aquell moment als estudiants que proveníem de les Illes Balears ens corresponia anar a la Universitat Autònoma de Barcelona. Vaig començar estudiant a Bellaterra i després a la Unitat Docent de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Dels anys a Bellaterra recordo unes aules totalment massificades (crec que érem uns 600 alumnes per aula), on inclús hi havia dificultats per trobar un lloc on assentar-se. L'ensenyament era bàsicament teòric amb moltes classes magistrals i poques pràctiques.

Va ser una estudiant que participativa en la vida de l'hospital o es va limitar assistir a les classes?

Durant els anys a Bellaterra no vaig participar gens en la vida de l'Hospital. Va ser durant els últims cursos, en especial a sisè, quan vaig tenir contacte amb la pràctica clínica, assistint a diferents especialitats en les quals vaig aprendre a fer històries clíniques i exploracions als pacients. Recordo la il·lusió que em va fer comprar el primer fonendoscopi i la meva sorpresa quan vaig fer la primera auscultació. De totes maneres, les pràctiques que es feien en aquells anys eren més limitades que les que es fan actualment. Vaig fer les pràctiques obligatòries de cadascuna de les assignatures, però he de dir que mai vaig sol·licitar ser alumna interna.

Estudiant a la Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona

Com valora actualment l'ensenyament que va rebre durant la carrera?

Dels primers anys tinc el record d'unes aules massificades i una docència a base de classes magistrals, on els estudiants érem subjectes passius amb poca participació en el procés docent. L'ensenyament era molt teòric i l'aprenentatge memorístic, sense que s'hagués de demostrar pensament crític ni habilitats clíniques.

Quan vaig passar a cursar els últims anys a la Unitat Docent de l'Hospital de Sant Pau, el grup d'alumnes era més reduït, el que facilitava poder tenir una certa interacció a les classes, i vaig iniciar les pràctiques clíniques i, per tant, vaig començar el contacte amb els pacients.

Per què va escollir la seva especialitat? On la va fer?

Quan vaig acabar la carrera tenia clar que no volia fer cap especialitat mèdica, ni quirúrgica el que més m'interessava era la part tecnològica de la medicina. M'havien impressionat unes classes, on ens havien parlat de l'aplicació de les radiacions en medicina i m'havia impactat la història d'una investigadora que hi havia treballat a principis del segle XX: Marie Curie. Quan vaig mirar el llistat d'especialitats a les quals es podia accedir per la via MIR n'hi havia una que no m'havien parlat a la facultat, però que em va cridar l'atenció, es deia Medicina Nuclear. Vaig demanar poder passar un temps al servei de Medicina Nuclear de l'Hospital de Sant Pau i el primer dia ja vaig veure ben clar que aquella era l'especialitat que jo volia fer. En aquell moment el servei no estava acreditat per a la formació de residents i, per aquest motiu, quan vaig aprovar l'examen MIR vaig haver d'escollir un altre centre. Aquest va ser el servei de Medicina Nuclear de l'Hospital Clínic de Barcelona.

Equip de Medicina Nuclear de l'Hospital Clínic, quan era R1. A l'última fila a l'esquerra els doctors Jordi Setoain, Ramon Herranz i Paco Lomeña, 1985

Va tenir dificultats al moment de trobar feina?

No vaig tenir cap dificultat. Quan vaig acabar el MIR vaig aconseguir una beca de l'Hospital Clínic per poder fer recerca durant un any i, abans de finalitzar l'any de recerca, vaig aconseguir una plaça de professora titular de medicina nuclear a la Universitat de Barcelona. He de dir que jo havia realitzat la tesi doctoral durant la residència i per aquest motiu em vaig poder presentar a aquesta oposició. Uns mesos després, vaig aconseguir una plaça d'adjunta al Servei de Medicina Nuclear de l'Hospital Clínic. Per tant, un any després de finalitzar el MIR ja tenia una plaça vinculada Hospital Clínic-Universitat de Barcelona, institucions en les quals he desenvolupat tota la meva carrera professional.

Lectura de la tesi doctoral, durant l'època de resident. D'esquerra a dreta els doctors: Enric Vilardell, Miguel Ramos, Manuel Rivas Mundó, Alberto de Leiva i Albert Biete, 1987

Prefereix treballar com a metgessa de la sanitat pública o com a professional liberal?

Encara que vaig tenir ofertes per treballar a la sanitat privada, sempre he treballat a la sanitat pública exclusivament. Penso que l'assistència clínica pot ser satisfactòria professionalment, tant en l'entorn privat com en el públic. Però crec que la sanitat pública al nostre país és de màxim nivell i facilita més la participació en activitats docents i de recerca, que també eren del meu interès.

Ha tingut oportunitat de fer recerca? I docència?

Afortunadament, he tingut el privilegi de desenvolupar tota la meva carrera professional en dos centres punters en recerca: l'Hospital Clínic i la Universitat de Barcelona, que m'han donat moltes oportunitats per participar en recerca. Vaig acabar coordinant dos grups de recerca: "Diagnòstic i Terapèutica en Oncologia" de l'IDIBAPS i el grup de recerca consolidat de l'AGAUR titulat "Imatge Molecular en Medicina Nuclear".

El mateix he de dir pel que fa a la docència, tant en l'àmbit de la formació sanitària especialitzada com en l'àmbit universitari. En el primer cas vaig ser directora de docència i cap d'estudis de l'Hospital Clínic durant catorze anys i en l'àmbit

universitari vaig ser catedràtica de la Universitat de Barcelona i delegada del rector per a la coordinació amb hospitals i institucions sanitàries.

També vinculat amb la docència, vaig ser membre del Comitè de Direcció de la *European School of Nuclear Medicine* i presidenta del *European Board of Nuclear Medicine Fellowship Examination Committee* (UEMS).

Els facultatius del Servei de Medicina Nuclear de l'Hospital Clínic, en l'època que va ser cap de servei. D'esquerra a dreta els doctors: Xavier Setoain, Paco Lomeña, Xavier Pavia, Paco Campos, Sergi Vidal, Àfrica Muxí, David Fuster i Pilar Paredes

Al llarg dels seus estudis i durant la seva vida professional ha tingut algun professional de la medicina com a referent?

He tingut la sort de conèixer a molts professionals de màxim nivell als quals he admirat. Si he d'escollir a un com a referent seria el Dr. Ignasi Carrió, que va ser cap del Servei de Medicina Nuclear de l'Hospital de Sant Pau. Ell va ser qui em va descobrir el que era la medicina nuclear i va fer que jo m'entusiasmés per aquesta especialitat. A més, em va introduir en el món de la recerca, ja que va ser el director de la meva tesi doctoral.

Creu que en l'actualitat hi ha més o menys respecte als principis ètics?

No puc valorar si ara hi ha més o menys respecte, ja que els principis ètics s'associen de manera individual a cada persona. El que sí que crec, és que cada

cop se'n parla més i que es presta més atenció als conceptes ètics de manera generalitzada. Com a exemple, les institucions sanitàries compten amb comitès d'ètica assistencials i comitès ètics d'investigació clínica, el que és una mostra de la creixent importància que està agafant la bioètica.

Membres de l'equip rectoral de la Universitat de Barcelona, en l'època que va ser delegada del rector per a institucions sanitàries. D'esquerra a dreta els professors: Joan Sansa, Maria Palacín i Josep Batista

Creu que l'exercici de la medicina està pitjor que quan va començar?

Sempre hi ha marge de millora, però evidentment, està molt millor. Els metges estant més ben formats i disposen de més mitjans per exercir la professió; contínuament s'estan produint avenços diagnòstics i terapèutics que repercuteixen positivament en la salut, millorant la qualitat de vida i la supervivència dels pacients. Com a aspecte que crec ha empitjorat està la gran pressió assistencial que es pateix en l'actualitat.

És important tenir en compte que l'increment continu de la tecnologia en la pràctica clínica no pot substituir en cap cas el tracte personalitzat que mereix el pacient. La humanització i empatia cap al malalt són valors que el metge ha de mantenir.

Quina reforma sanitària seria la més adequada per aconseguir un millor exercici de la professió mèdica?

En primer lloc, s'hauria de dotar al sistema de salut dels recursos necessaris, que en l'actualitat s'ha demostrat que són clarament insuficients.

Com a aspectes més concrets, s'hauria de millorar l'atenció primària i la seva connexió amb l'atenció hospitalària, donar més autonomia de gestió als professionals sanitaris i disminuir les tasques burocràtiques que fan metges i infermeres, que s'haurien de derivar a personal administratiu. Les retribucions als professionals sanitaris haurien de ser adequades, ja que a Espanya són inferiors a la majoria dels països del nostre entorn, el que provoca que professionals ben formats en les nostres universitats se'n vagin a treballar a l'estranger, amb la fuga de talent que això comporta.

Recepció del Premi a l'Excel·lència Professional de 2012, concedit pel Col·legi de Metges de Barcelona, en l'apartat d'Educació Mèdica

Com veu el paper dels metges i metgesses en la societat actual? Han perdut prestigi? Tenen influència?

El paper del metge ha canviat i evolucionat, tal com també ho ha fet la societat, i la percepció dels metges per part de la població no és la mateixa avui en dia que fa anys. Actualment, el prestigi del metge no és individual, és més col·lectiu; abans el prestigi se centrava en el metge i ara està en la institució sanitària.

Tanmateix, la majoria de la població considera que els metges tenim una funció essencial a la societat i valora i respecta la nostra dedicació i coneixements. Socialment, el metge continua sent una persona ben considerada i el fet és que, segons enquestes reconegudes, la ciutadania manté a la professió mèdica entre les més prestigioses i que donen més confiança.

És evident que l'atenció a la salut és un dels pilars de les societats desenvolupades i, per tant, la medicina té influència en la societat actual com a factor que millora la qualitat de vida i promou la ciència.

Creu que els metges són un col·lectiu uniforme? O són un grup heterogeni amb interessos diferents?

Com qualsevol altre col·lectiu està integrat per professionals amb diferents valors personals i diversos pensaments ideològics, però hauríem de compartir els valors del professionalisme basats en el Codi Deontològic, que inclouen principis ètics i morals i el servei a la salut dels pacients.

Des del punt de vista de l'activitat professional, els interessos són diferents segons si l'activitat professional se centra en l'atenció primària o hospitalària i depenent de si s'exerceix la medicina pública o la pràctica privada.

Llegint el discurs d'ingrés com a Acadèmica Numerària de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, 2021

Algun moment s'ha penedit de dedicar-se a la medicina?

Encara que no vaig fer la carrera amb la vocació de ser una metgessa que es dediqués a la pràctica clínica, no m'he penedit de dedicar-me a la medicina. La medicina és tan àmplia que vaig poder trobar un àmbit més tecnològic que em va oferir nombroses possibilitats professionals. Agraïxo les oportunitats que he tingut i que m'han permès dedicar-me a l'assistència, la recerca, la docència i la gestió, el que ha fet que la meua vida professional hagi acabat sent apassionant.

Recepció del Premi de l'Institut Balear de la Dona de mans de la presidenta del Govern Balear, Francina Armengol, en reconeixement a la trajectòria científica, 2023

Com a dona metge va tenir problemes per accedir i estudiar la carrera de medicina? I per exercir?

Jo personalment mai he tingut cap problema, ni per accedir, ni per estudiar la carrera de medicina; tampoc en l'exercici de la professió. Les institucions en les quals he treballat m'han donat moltes oportunitats que, casualment, es van produir de dècada en dècada: a trenta anys era professora titular d'universitat, a quaranta anys cap del Servei a l'Hospital Clínic, a cinquanta catedràtica d'universitat i directora de docència de l'Hospital Clínic i, per completar el cicle, a seixanta anys em varen escollir com a acadèmica numerària de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

Em considero una dona afortunada, que ha acabat fent en tot moment el que volia i que professionalment ha aconseguit tot el que s'ha proposat.

Té alguna recomanació o algun consell als metges i metgesses joves que llegeixin aquesta entrevista?

Els recomanaria que, sense desapropitar tots els grans moments de la vida, no deixin mai d'aprendre i de formar-se, ja que els avenços mèdics no paren mai. Crec que també és important no perdre mai la il·lusió i la dedicació, lluitar per aconseguir els objectius que es volen assolir i no enfonsar-se mai malgrat els moments difícils. Sempre es troba algun company que ajuda a superar les dificultats.

Directora de Docència de l'Hospital Clínic, 2024